

LIBRIS

We know

books

Un secol de poezie

română

scrisă de femei

Volumul II
(1945 – 1989)

ANTOLOGIE DE

Alina Purcaru

ȘI

Paula Erizanu

Fotografiile de Lucia Lupu

CARTIER

Despre autoarele antologiei	7
În căutarea libertății	10
Margareta Sterian	19
Într-o liniște mare...	20
Ca o piatră...	21
Nicio iluzie...	22
Margareta Dorian	23
Cântec	24
Copilărească	25
Liniștea	26
Balaurul de aur	27
Nina Cassian	29
Capriciu	31
Rezolv uneori ecuații	32
Autoportret	33
Post meridian	34
De nerostit	39
Veronica Porumbacu	41
Ea, Revoluția...	44
Seară de august	45
Asemenea vouă	47
Știu eu?	48

Constanța Buzea	49
Ca o greșeală în care-am stat	50
cină bogată în viscol	51
Ideal	52
Pelerinaj	53
<i>[a pune degetul pe rană...]</i>	53
<i>[insuportabile, cumplite sunt însă mângâierile]</i>	53
<i>[tu care încă n-ai tras cu vreo armă]</i>	54
<i>[când nu este vorba de poezie sau de artă]</i>	54
Primul jurnal	55
[Spiritul sărbătorilor nu s-a pierdut]	56
 Ana Blandiana	 57
Descântec de ploaie	58
Intoleranță	60
Cădere	62
Cruciada copiilor	63
25 Martie 1942	64
Gemeni	65
Faguri	66
 Gabriela Melinescu	 67
stare de spirit	68
lăudând vocea	69
Petrecere de primăvară	70
de ziua lui	71
Iarrii casei	72
Un decembrie	73
A scrie	75

Ioana Bantaș	77
O mie de ani	78
A zecea noapte de ispitire	79
Doina Uricariu	81
Un mic luminis	82
Zeul firav	83
Fructe sărace	84
Florența Albu	85
Mama n-a văzut munții niciodată	86
Noroc bun!	88
Clovni uitați	89
Echilibru	90
Terase	91
Poezie	92
Ioana Diaconescu	93
Miezul nopții	94
De nerecunoscut	95
Liziera pădurii	96
Cearta	97
Cristina Tacoï	99
ierugă la vîers	100
ierugă la loc de tihnă	101
ierugă la soare în geană	102
ierugă la moară	103
Nora Iuga	105
Rindeaua	106
Inima ca un pumn de boxeur	108

din când în când era marți	118
sunt frumușică	121
Angela Marinescu	123
Sunt animalul	124
Cântec de dragoste (II)	125
Soare negru	127
* * * [Cocoșul urlă.]	128
* * * [durerea din interiorul bucuriei adânci.]	129
Grecul ars	130
Această noapte	131
Îl iau de mână pe Sergiu	132
Poemul cel mai de jos	134
Jurnal	136
Drept înainte	137
Nebunie	138
Aurelia Batali	141
Ziua mâniei	142
Irina Mavrodin	143
În ploaia aceea nu te pot urma	144
Începutul	145
delectatio morosa	146
mică teorie	147
ființa	148
Grete Tartler	149
Magnetul de fulgere	150
O piață în martie	151
Un templu în piață	153
Opus mulierum	155

Eta Boeriu	157
Casiopera	158
Solilocviu II	159
Timp fără dinți	160
Elegie	161
La oglindă	162
Gură în gură	163
Iolanda Malamen	165
Haită de lupi	166
Letargie	167
Aproapele meu	168
Marcela Benea	169
Liberi	170
Mută totul în altă parte	172
Munca ce-nnobilează	173
Va fi mult mai bine	175
Cornelia Maria Savu	177
Mim în retragere	178
Balada crăiesei Mab și-a vietăților șoareci numite	180
10 (epilog)	182
sânge pe zăpadă	183
Daniela Crăsnaru	185
Gestul penultim	186
Un anotimp în rai	187
Meteo	188
Temperatură și puls	190
Leii din Babilon	192

Ștefania Plopeanu	195
Fuga	196
Probă decisivă	198
* * * [Nimeni nu va putea lua]	200
Carolina Ilica	201
Voi, Vesele-Fete	202
Conturul de foc	203
Nu mai bate, caii, tată... ..	204
Ephemeris	205
Leonida Lari	207
Iarnă	208
Creație	210
Centaurul	211
Secerișul	214
Valeria Grosu	215
Comunitate	216
Noi vom rămâne dedesubtul apei	217
Ars poetica	218
Mariana Bojan	219
De n-ar fi toate acestea	220
O ureche aproape perfectă	221
Moștenitoarea	223
Liliana Ursu	225
Poemul e un striptease	226
Solitudine	227
Hierofanie	228
La capătul zilei, miracolul!	230

Heana Zubașcu	231
Întru totul	232
Te aștept, luptătorule	237
Așteptare	238
Denisa Comănescu	241
Radiografia	242
Viața de acvariu	244
Mică elegie înainte de plecare înspre lumea cea mare	245
Așteptându-l în imaginație	246
Unui prieten care m-a rugat să-i dedic poemul V	247
Robinsoniadă	248
Pessoa	249
Luminița Cioabă	251
De unde vin fluturii	252
Stampă	254
Amurgul Tomnatic	256
Doina Cornea	261
Gânduri pentru Nina	262
Un gând	263
Casa noastră	265
Gabriela Negreanu	267
Dulcii și gingașii	268
Între somn și trezie	269
Semne	270
Cuvintele	271
Doftana	272

Ioana Ieronim	273
Închinare	274
Eglogă	276
Ioana Crăciunescu	279
O mie și una de nopți	280
Piața Chibrit	281
(Cândva vei fi nevoit să înveți)	283
Mariana Marin	285
Ultimul poem de dragoste în grădina de trandafir	286
Destin	289
Terapeutică din anii ciumei brune	290
Scrisorile lui Emil	292
Elegie XII	298
Elegie XIV	299
Semnul	300
Marta Petreu	303
Prânzul	304
Loc psihic II	305
Tatăl nostru	307
Viațamoartea	309
Gunoiiul	311
Carmen Firan	313
Trecuți cu vederea	314
Cămașa de apă	315
Vârste	317
Zbor	318
Mariana Codruț	321
van gogh	322
de-a v-ați ascunselea	324

(dragostea e permisă)	325
când toate cele văzute și auzite	326
patria	327
Elena Ștefoi	329
Fără să întrecă măsura	330
Din prima copilărie	332
Mult mai târziu	333
Haosul provizoriu	334
Simplă descriere	335
Dora Pavel	337
despre trupul meu	338
când te cuprinde îndoiala	339
poem de dragoste	343
lupul charismatic	344
Magda Cârnelci	347
Ana Ipătescu de bloc	348
Patrie	351
Omul matur	352
Un fel de poetică	354
Două tinere fete	356
Lorina Bălțeanu	359
Vulpea	360
copilăria mea s-a demodat (1)	361
în fiecare din nopțile solstițiului	362
știu	363
Despre fotografie	366

Margareta Sterian

Margareta Sterian (născută Weinberg; 16 martie 1897, Buzău – 1992) a fost o artistă completă, de origine evreiască, rămasă în conștiința publică mai ales pentru picturile sale. A scris poezie, memorii, însemnări de călătorie și a tradus și a antologat poete și poeți din Marea Britanie, Irlanda, Polonia și America. În 1945 a publicat o selecție de poeme traduse din opera lui Walt Whitman, iar un an mai târziu, la Editura Pro Pace, o impresionantă antologie de poezie americană, *Aud cântând America*, o selecție însoțită de viniete și scurte biografii, în care au încăput marii moderniști, ca Ezra Pound sau William Carlos Williams, urmați de voci esențiale pentru lirica de peste ocean: Marianne Moore, Karl Shapiro sau Allen Ginsberg. În 1977 revenea cu o altă antologie, publicată la Editura Dacia. *Eternă bucurie-i frumusețea*, de data asta de poezie britanică. S-a ocupat de tot, de la selecția poemelor, la traducere, note, alegerea ilustrațiilor și copertă.

Notabile, pentru profilul ei de scriitoare, rămân volumele *Din petice colorate* (povestiri, Cartea Românească, 1977), *Evocări de călătorie* (Cartea Românească, 1970), *Viața prin hublou* (Dacia, 1986), *Castelul de apă* (roman autobiografic, Jurnalul, 2008) și *Poeme. Imagini. Proze* (Eminescu, 1977), volum compozit, care aduce la un loc impresii de călătorie, poeme, crochiuri și picturi realizate de Margareta Sterian. Un volum ample de versuri, *Poezii*, i-a fost publicat în 2005, la Editura Alicat.

Poezia ei întregește imaginea unei artiste proteice, una dintre cele mai importante ale secolului XX, căreia Muzeul Național de Artă Contemporană i-a dedicat, în 2019, o expoziție de amploare, o plimbare prin lumile pe care privirea ei le-a făcut posibile.

Într-o liniște mare...

Într-o liniște mare aş vrea să-mi ascund inima,
inima mea ca o rană ce trebuie legată și înconjurată de tăcere;
în preajma-mi să nu fie zgomot, să nu fie sonerii;
lăptarul să-mi lase în prag o cană albă cu lapte,
și-un copil din vecini să-mi aducă pâine la câteva zile o dată.
Să uit aş vrea și de Shakespeare – prea greu le spune el toate –
pe frunte nu vreau decât mâinile tale ușoare.
Apoi, voi adormi în gând cu fabulele lui La Fontaine,
cum le-am văzut zugrăvite de meșteri din lumea-ntreagă;
pe-ntâia pagină, o vulpe roz ca o domnișoară sfioasă
ridică ochi mirați spre bolta din care strugurii privesc ca dintr-o plasă...
Poate că-n vis voi afla taina doamnei și a unicornului pe care i-am văzut
la Cluny printre păsări și flori,
iar cu cerbii hăituiți ai lui Cranach voi străbate înot râul cel repede,
ținându-mă, ostenită, de straniile ramuri ce plutesc deasupra capetelor delicate.
În vis se amestecă toate.

(Din volumul *Poeme. Imagini. Proze*, Editura Eminescu, 1977)

Ca o piatră...

Ca o piatră în drum, împinsă mai departe cu piciorul
propulsată voios după dezordonata voință a piciorului
sau uitată, și-apoi din nou azvârlită-n văzduh
de unde recade, fărâmițându-se-n ploaie de pietre mărunte
ce se macină până ajung pulbere,
așa este iubirea.

(Din volumul *Poeme. Imagini. Proze*, Editura Eminescu, 1977)

Nicio iluzie...

Nicio iluzie nu mai este posibilă,
în ciuda frumuseții zilei de toamnă,
a norilor falnici în asfințit...
Atât de mult am crezut, am iubit
sărbătoreasca alee ce se așternea înaintea mea,
a lumii caldă îmbrățișare, ce mi se cuvenea.
Unde e zborul, exaltarea, universul uimit,
de la mine aștepta dezlegarea...
Imensă e puterea visului de la început!
Am vrut să dau și să primesc, să stăpânesc,
să ard, să ard și iată:
o rândunică speriată așteaptă iarna și ultimul zbor...

(Din volumul *Poeme. Imagini. Proze*, Editura Eminescu, 1977)

Margareta Dorian

Născută în 1921, la București, într-o familie de origine evreiască, Margareta Dorian a fost o scriitoare de limbă română, franceză și engleză. A debutat la vârsta de 24 de ani, cu volumul *Ierbar*, apărut la Editura Forum, în 1945. Trei ani mai târziu, după ce a fost instaurat regimul comunist în România, Margareta Dorian a emigrat în Franța, unde a studiat la Sorbonna, a făcut teatru de păpuși și a publicat proză și cărți pentru copii. În 1952, s-a stabilit în SUA, unde a publicat romanul autobiografic *A Ride On the Milky Way* (Crown Publishers, 1967; Ballantine Books, 1969), din care au apărut mai întâi fragmente în prestigioasa revistă *The New Yorker* în 1961. A tradus în limba engleză poemele lui Ion Caraion, apărute în 1982 la Ohio University Press. La o reîntâlnire cu Nina Cassian în SUA în anii 2000, Margareta Dorian i-a mărturisit acesteia că a revenit la poezie. La sugestia Ninei Cassian, în 2008 a trimis un grupaj de poeme inedite la revista *România literară*, însă textele au fost publicate abia cinci ani mai târziu, în revista *Apostrof*. Poezia Margaretei Dorian a fost recuperată de Claudiu Komartin în antologia de poeți ai generației războiului *Sârmă ghimpată. Când focurile se vor stinge printre ruine* (Editura Cartier, 2018). Margareta Dorian s-a stins din viață în 2015, în Providence, Rhode Island.

Cântec

Stă-n mine ceva care se cere cojit și spus,
ceva care se leagănă pe creangă și cântă.
Dar pentru asta n-o să ies în drum
și n-o să strig nimic.
Năvoadele mele cu răs mi le strâng,
le ridic
și vin după voi.

Am muncit. Și oboseala sugă trupul, dulce și grea.
Am muncit. E ceasul când ne aburim de cântec.
Sătui
ne culcăm pe pământ
să ne-ascultăm rădăcinile cum grăiesc către viață.

Și ne iubim în cuvintele astea
pe care visul le poartă netulburat și greoi
ca o vacă albă cu noaptea-ntre coarne
de la mine la voi.

(Din volumul *Ierbar*, Editura Forum, 1945)

Copilărească

Vrei să-ți povestesc culoarea zilelor? Vrei?

Marțea se strânge tristă în coaja galbenă

Și-așteaptă...

Ochii au cearcăne vinete, urechile vineți cercei.

Țâșnește Joia roșie.

Undeva aproape de cer, o fată spală geamuri

Și pulpele albe râd lângă jghiabul cântecului.

Vineri – verde crud

De mazăre

De frunză nouă

A cru de necopt

De timpuriu

Rufe umflate de vânt dansează în curte

Seară

Închideți

Târziu...

În Sâmbăta albastră ne înfundăm catifelat tălpile

Și e caldă culoarea și grasă

Și curge prin pumni din cărți către casă.

Știi, toate lucrurile și-au sumecat cămeșile

Și stau așa, goale, să le lingă cântecul genunchii...

(Din volumul *Ierbar*, Editura Forum, 1945)

Liniștea

Cred în mirosul brutăriilor de seară
cum cred în catarguri.

Oamenii umblă în preajma lui curăți
și sunt năpădiți de miez somnoros
și sunt fericiți ca dulăii cu gâtul gros
și cu labe voinice.

Cred în mirosul brutăriilor de seară
ca-ntr-o subțioară
adâncă și puțin veștejită
pădure amară
răsturnată peste orașul obosit, încolăcit.

Și târziu când se coace pâinea în coajă de tristețe rotundă
și răsufierea ei aburește pragurile, nările și pumnii
deodată
în mirosul bucătăriilor, seara,
aflăm că sângele nostru n-a urât niciodată.

(Din volumul *Ierbar*, Editura Forum, 1945)

Balaurul de aur

Balaurul de aur, dorul, ridică iar grumazul
și tremură pământul, crapă cerul, ne cad
în casă stelele deochiului,
șapte inimi cere, șapte inimi și număuitaul
ochiului,
șapte scorburi cu sânge.

Du-te, dă-i-le, să tacă, să doarmă, să ne
uite,
pune-i pe gură ferigă rece – toamna
e-aproape, toamna îl știe,
curând, sărutându-i solzii de aur pe bărbie
îi luăm, sătul, pe genunchi, capul.

(Poem inedit apărut în revista *Apostrof*, 6/2014)

Nina Cassian

Nina Cassian (pseudonim al lui Renée Annie Katz) este una dintre cele mai cunoscute, dar și controversate scriitoare din România, recunoscută și în plan internațional. Poetă, eseistă, traducătoare și compozitoare, aceasta s-a născut într-o familie de origine evreiască în 1924, la Galați. Visând la o lume fără antagonismele de gen, clasă și naționalitate, cum a explicat Nina Cassian mai târziu, a intrat la doar 16 ani în organizația pe atunci ilegală Tineretul Comunist. A debutat în 1947 cu volumul de versuri suprarealiste *La scara 1/1*. După ce volumul său a fost atacat din motive ideologice, Nina Cassian a scris, timp de opt ani, poezie prolecultistă, pe care a regretat-o ulterior, dar pentru care rămâne condamnată de multă lume din mediul cultural românesc. „Era o cămașă de forță, în care intram de bunăvoie, asta e problema, adică n-am pierdut sânge etic, pentru că scriam de bunăcredință prostiile. Am pierdut sânge estetic. Cu duiumul!”, a admis poeta într-un interviu din ultimul său an de viață, prezent în documentarul *Distanța dintre mine și mine*, realizat de Mona Nicoară și Dana Budescu în 2013-2018. A fost redactor la revistele *Rampa* și *Urzica* și profesoară la Școala de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu”. A publicat peste 50 de cărți de poezie, proză, eseuri și literatură pentru copii. A tradus din Shakespeare, Bertolt Brecht și Paul Celan. În 1969, i s-a decernat Premiul Uniunii Scriitorilor din România. În 1985, a plecat să predea scriere creatoare la New York University, cu o

bursă Soros. În timp ce se afla în Statele Unite, prietenul său, inginerul, poetul și disidentul Gheorghe Ursu, a fost arestat și omorât prin tortură în închisoare. Jurnalul acestuia, care conținea și poezii satirice la adresa regimului semnat de Nina Cassian, a fost confiscat de către Securitate, motiv pentru care poeta a decis să rămână în SUA. Odată cu emigrarea sa definitivă, cărțile i-au fost interzise și retrase din biblioteci până la căderea regimului lui Ceaușescu. Însă poeta a reușit să se afirme în SUA, textele sale apărând în reviste prestigioase ca *The New Yorker*, *Atlantic Monthly*, *New England Review* și *American Poetry Review*, precum și în volume de versuri. Din 1985 și până la moartea sa, în 2014, Nina Cassian a locuit la New York. Poeta a fost o prezență vitală cu un simț sănătos al umorului atât în mediul cultural românesc, cât și în cel american.